

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

మహర్షి వేదవ్యాసప్రణీతం శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః

ఓం నమో భగవతే వాసుదేవాయ

శ్రీమద్భాగవతమహాపురాణం

॥ ద్వితీయస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః ॥

బ్రహ్మోవాచ

వాచాం వహ్నేర్ముఖం క్షేత్రం ఛందసాం సప్త ధాతవః |
హవ్యకవ్యామృతాన్నానాం జిహ్వో సర్వరసస్య చ || 1 ||

సర్వాసూనాం చ వాయోశ్చ తన్నాసే పరమాయనే |
అశ్వినోరోషధీనాం చ పూణో మోదప్రమోదయోః || 2 ||

రూపాణాం తేజసాం చక్షుర్ద్వివః సూర్యస్య చాక్షిణీ |
కర్ణౌ దిశాం చ తీర్థానాం శ్రోత్రమాకాశశబ్దయోః |
తద్ధాత్రం వస్తుసారాణాం సౌభగస్య చ భాజనం || 3 ||

త్వగస్య స్పర్శవాయోశ్చ సర్వమేధస్య చైవ హి |
రోమాణ్యద్భిజ్జజాతీనాం యైర్వా యజ్ఞస్తు సంభృతః || 4 ||

కేశశ్మశ్రునఖాన్యస్య శిలాలోహాభ్రవిద్యుతాం |
బాహవో లోకపాలానాం ప్రాయశః క్షేమకర్మణాం || 5 ||

విక్రమో భూర్భువః స్వశ్చ క్షేమస్య శరణస్య చ |
సర్వకామవరస్యాపి హరేశ్చరణ ఆస్పదం || 6 ||

అపాం వీర్యస్య సర్గస్య పర్జన్యస్య ప్రజాపతేః |
పుంసః శిశ్న ఉపస్థస్తు ప్రజాత్యానందనిర్వృతేః || 7 ||

పాయుర్యమస్య మిత్రస్య పరిమోక్షస్య నారద |
హింసాయా నిర్భతేర్మృత్యోర్నిరయస్య గుదః స్మృతః || 8 ||

పరాభూతేరధర్మస్య తమసశ్చాపి పశ్చిమః |
నాడ్యో నదనదీనాం తు గోత్రాణామస్థిసంహతిః || 9 ||

అవ్యక్తరససింధూనాం భూతానాం నిధనస్య చ |
ఉదరం విదితం పుంసో హృదయం మనసః పదం || 10 ||

ధర్మస్య మమ తుభ్యం చ కుమారాణాం భవస్య చ |
విజ్ఞానస్య చ సత్త్వస్య పరస్యాత్మా పరాయణం || 11 ||

అహం భవాన్ భవశ్చైవ త ఇమే మునయోఽగ్రజాః |
సురాసురనరా నాగాః ఖగా మృగసరీసృపాః || 12 ||

గంధర్వాప్సరసో యక్షా రక్షోభూతగణోరగాః |
పశవః పితరః సిద్ధా విద్యాధ్రాశ్చరణా ద్రుమాః || 13 ||

అన్యే చ వివిధా జీవా జలస్థలనభౌకసః |
గ్రహర్క్షకేతవస్తారాస్తడితః స్తనయిత్నవః || 14 ||

సర్వం పురుష ఏవేదం భూతం భవ్యం భవచ్ఛ యత్ |
తేనేదమావృతం విశ్వం వితస్తిమధితిష్ఠతి || 15 ||

స్వధిష్ఠ్యం ప్రతపన్ ప్రాణో బహిశ్చ ప్రతపత్యసౌ |
ఏవం విరాజం ప్రతపంస్తపత్యంతర్బహిః పుమాన్ || 16 ||

సోఽమృతస్యాభయస్యేశో మర్త్యమన్నం యదత్యగాత్ |
మహిమైష తతో బ్రహ్మాన్ పురుషస్య దురత్యయః || 17 ||

పాదేషు సర్వభూతాని పుంసః స్థితిపదో విదుః |
అమృతం క్షేమమభయం త్రిమూర్ధ్నోఽధాయ మూర్ధసు || 18 ||

పాదాస్త్రయో బహిశ్చాసన్నప్రజానాం య ఆశ్రమాః |
అంతస్త్రిలోక్యాస్త్యపరో గృహమేధోఽబృహద్వ్యతః || 19 ||

సృతీ విచక్రమే విష్వజ్ సాశనానశనే ఉభే |
యదవిద్యా చ విద్యా చ పురుషస్తూభయాశ్రయః || 20 ||

యస్మాదండం విరాడ్ జజ్ఞే భూతేంద్రియగుణాత్మకః |
తద్ ద్రవ్యమత్యగాద్ విశ్వం గోభిః సూర్య ఇవాతపన్ || 21 ||

యదాస్య నాభ్యాన్నలినాదహమాసం మహాత్మనః |
నావిదం యజ్ఞసంభారాన్ పురుషావయవాద్యతే || 22 ||

తేషు యజ్ఞస్య పశవః సవనస్పతయః కుశాః |
ఇదం చ దేవయజనం కాలశోఽర్చుగుణాన్వితః || 23 ||

వస్తూన్యోషధయః స్నేహ రసలోహమృదో జలం |
ఋచో యజాంషి సామాని చాతుర్హోత్రం చ సత్తమ || 24 ||

నామధేయాని మంత్రాశ్చ దక్షిణాశ్చ వ్రతాని చ |
దేవతానుక్రమః కల్పః సంకల్పస్తంత్రమేవ చ || 25 ||

గతయో మతయః శ్రద్ధా ప్రాయశ్చిత్తం సమర్పణం |
పురుషావయవైరేతే సంభారాః సంభృతా మయా || 26 ||

ఇతి సంభృతసంభారః పురుషావయవైరహం |
తమేవ పురుషం యజ్ఞం తేనైవాయజమీశ్వరం || 27 ||

తతస్తే భ్రాతర ఇమే ప్రజానాం పతయో నవ |
అయజన్ వ్యక్తమవ్యక్తం పురుషం సుసమాహితాః || 28 ||

తతశ్చ మనవః కాలే ఈజిరే ఋషయోఽపరే |
పితరో విబుధా దైత్యా మనుష్యాః క్రతుభిర్విభుం || 29 ||

నారాయణే భగవతి తదిదం విశ్వమాహితం |
గృహీతమాయోరుగుణః సర్గాదావగుణః స్వతః || 30 ||

సృజామి తన్నియుక్తోఽహం హరో హరతి తద్వశః |
విశ్వం పురుషరూపేణ పరిపాతి త్రిశక్తిధృక్ || 31 ||

ఇతి తేఽభిహితం తాత యథేదమనుపృచ్ఛసి |
నాన్యద్భగవతః కించిద్భావ్యం సదసదాత్మకం || 32 ||

న భారతీ మేఽంగ మృషోపలక్ష్యతే
న వై క్వచిన్నే మనసో మృషా గతిః |
న మే హృషీకాణి పతంత్యసత్పథే
యన్నే హృదౌత్కంఠ్యవతా ధృతో హరిః || 33 ||

సోఽహం సమామ్నాయమయస్తపోమయః
ప్రజాపతీనామభివందితః పతిః |
ఆస్థాయ యోగం నిపుణం సమాహిత -
స్తం నాధ్యగచ్ఛం యత ఆత్మసంభవః || 34 ||

నతోఽస్మృహం తచ్ఛరణం సమీయుషాం
భవచ్ఛిదం స్వస్త్వయనం సుమంగలం |
యో హ్యత్మమాయావిభవం స్మ పర్యగాద్
యథా నభః స్వాంతమథాపరే కుతః || 35 ||

నాహం న యూయం యదృతాం గతిం విదు -
ర్న వామదేవః కిముతాపరే సురాః |
తస్మాయయా మోహితబుద్ధయస్త్విదం
వినిర్మితం చాత్మసమం విచక్షమే || 36 ||

యస్యావతారకర్మాణి గాయంతి హ్యస్మదాదయః |
న యం విదంతి తత్త్వేన తస్మై భగవతే నమః || 37 ||

స ఏష ఆద్యః పురుషః కల్పే కల్పే సృజత్యజః |
ఆత్మాఽఽత్మన్యాత్మనాఽఽత్మానం సంయచ్ఛతి చ పాతి చ || 38 ||

విశుద్ధం కేవలం జ్ఞానం ప్రత్యక్ సమ్యగవస్థితం |
సత్యం పూర్ణమనాద్యంతం నిర్గుణం నిత్యమద్వయం || 39 ||

ఋషే విదంతి మునయః ప్రశాంతాత్మేంద్రియాశయాః |
యదా తదేవాసత్తర్కైస్తిరోధీయేత విప్లుతం || 40 ||

ఆద్యోఽవతారః పురుషః పరస్య
కాలః స్వభావః సదసన్మనశ్చ |
ద్రవ్యం వికారో గుణ ఇంద్రియాణి
విరాట్ స్వరాట్ స్థాస్సు చరిష్ణు భూమ్నః || 41 ||

అహం భవో యజ్ఞ ఇమే ప్రజేశా
దక్షాదయో యే భవదాదయశ్చ |
స్వర్లోకపాలాః ఖగలోకపాలా
నృలోకపాలాస్తలలోకపాలాః || 42 ||

గంధర్వవిద్యాధరచారణేశా
యే యక్షరక్షోరగనాగనాథాః |
యే వా ఋషీణామృషభాః పితౄణాం
దైత్యేంద్రసిద్ధేశ్వరదానవేంద్రాః |
అన్యే చ యే ప్రేతపిశాచభూత -
కూష్మాండయాదోమృగపక్ష్యధీశాః || 43 ||

యత్ కిం చ లోకే భగవన్మహస్వ -
 దోజఃసహస్వద్ బలవత్ క్షమావత్ |
 శ్రీహివిభూత్యాత్మవదద్భుతార్ణం
 తత్త్వం పరం రూపవదస్వరూపం || 44 ||

ప్రాధాన్యతో యాన్మష ఆమనంతి
 లీలావతారాన్ పురుషస్య భూమ్నః |
 ఆపీయతాం కర్ణకషాయశోషా -
 ననుక్రమిష్యే త ఇమాన్ సుపేశాన్ || 45 ||

|| ఇతి శ్రీమద్భాగవతే మహాపురాణే పారమహంస్యాం సంహితాయాం
 ద్వితీయస్కంధే షష్ఠోఽధ్యాయః ||